

Vandaag is het de derde zondag in de Veertigdagentijd, ook wel genoemd Zondag 'Oculi' (Ogenzondag). De naam is afgeleid van het eerste vers uit Psalm 25: "Mijn ogen zijn steeds op de Heer gericht: Hij zal mijn voeten uit de strik bevrijden". Bevrijding, een oproep om niet langer in slavernij te leven; dat komen we vandaag tegen in de Bijbellezingen. En daar wil ik samen met u over nadenken. De verhalen gaan over leven en samenleven. Zijn er machten die ons te veel beheersen? Waar leggen we de klemtoon: alles in functie van onze eigen persoon? Of God toelaten in ons leven, en onze naaste liefhebben als onszelf? Voelen we ons altijd vrij om daarnaar te handelen? Dat is geen makkelijke vraag die we onszelf stellen.

In veertig dagen krijgen wij de wereld niet veranderd, maar in die tijd kunnen wij zelf wel wat veranderen. Ons daarvoor openen. Stellen we ons nu onder Zijn aanwezigheid die, zo zongen we, "de mens van den beginne adem geeft en gaande houdt". Maken we het een moment stil in onszelf.

Exodus 20: 1-17

Johannes 2: 13-25

Overweging

We lazen over de Tien Woorden (u kent ze als de Tien Geboden) die Mozes ontving op de berg Horeb. En we lazen over het optreden van Jezus in de tempel. Berg en tempel, beide zijn plaatsen waar we ons dicht bij God weten, Hem kunnen ontmoeten. Plaatsen die stilte en ruimte ademen, waar we ons open kunnen stellen. Toen en nu.

De Tien Woorden worden ingeleid met: "Ik ben de Heer, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd". Het is niet een lijstje met willekeurige regels, het zijn richtingwijzers in het leven. Wil je niet opnieuw in enige vorm van 'slavernij' komen, van wie of wat dan ook, volg dan deze Woorden. Ga een verbond aan met God, en heb je medemens lief. U weet, het zijn leefregels waar we nooit klaar mee zijn. Telkens zullen we er weer ruimte voor moeten maken.

Later in het boek Exodus, wanneer Mozes terugkeert van de berg Horeb, verbrijzelt hij de stenen tafelen met de Tien Woorden. Hij is hevig ontdaan, teleurgesteld, omdat zijn volk ondertussen een Gouden Kalf had gemaakt om te aanbidden. Een krachtig beeld, we zien het als het ware voor onze ogen gebeuren.

En dan de lezing uit het Evangelie. Er wordt misbruik gemaakt van pelgrims die offers komen brengen voor het Joodse Paasfeest. Het feest waarin de bevrijding uit Egypte wordt herdacht. Zij die van ver komen, konden niet altijd dieroffers meenemen. En gewoon geld moest gewisseld worden in speciaal geld om tempelbelasting te betalen. Dus enige vorm van handel is begrijpelijk. Maar er is een grillige handel ontstaan. Het is er druk, luidruchtig, geen plaats meer voor een werkelijke ontmoeting met God. Jezus is furieus en drijft de handelaren uit de tempel. "Weg met dit alles. Maak van het huis van mijn Vader geen markthal". Opnieuw een krachtig beeld.

Menigeen werd dus verleid om veel geld te verdienen aan wat anderen nodig hadden. Niet alleen handelaren, ook de gevestigde orde van tempelpriesters. Dit soort verleidingen herkennen we waarschijnlijk wel. Het gefascineerd zijn door geld, prestige, eigenbelang, luxe. Het vastlopen in regels en structuren, zonder te zien wat echt van waarde is. Het kunnen machten worden die het

leven beheersen en niet ter discussie gesteld mogen worden: het zijn 'heilige huisjes'. We komen ze tegen in onze samenleving en ver daarbuiten. Maar soms zijn er mensen die iets omver durven te werpen; een charismatisch leider, een journalist, een klokkenluider, een kind (denk aan de Pakistaanse Malala), u? ik?...

Lopen we zelf ook wel eens vast in bepaalde structuren en verleidingen? We kunnen jaloers zijn, snel ons oordeel klaar hebben, anderen onze wil opleggen, niet echt zien wat de ander nodig heeft, niet echt horen wat de ander te zeggen heeft. En hoe is het in onze persoonlijke ruimte met God? Is het er stil of horen we vooral onze eigen luidruchtigheid?

Het is ongetwijfeld moeilijk om eigen gewoonten en zekerheden waar te nemen en serieus te bevragen. Laat staan te veranderen. Is er iets in uw leven dat u, met de moed die Jezus liet zien, een beetje zou kunnen verdrijven? Dat wil zeggen, een beetje zou kunnen afstoffen? Alsof je een mooi, oud horloge of sieraad weer tegenkomt, ooit cadeau gekregen van je ouders. Het was aan je aandacht ontsnapt, maar je haalt het tevoorschijn, poetst het op, en ervaart de werkelijke waarde ervan. Zoals de filosoof Bruno Latour onlangs in een artikel schreef: "Waar het om gaat is het opnieuw tegenwoordig stellen van dat wat eigenlijk nooit ver weg is, maar telkens aan de aandacht ontsnapt".

Enige tijd geleden was er een documentaire die mij trof. Het ging over een man, 81 jaar, nog dagelijks werkzaam als huisarts en vertrouwenspersoon van mensen aan de rand van onze samenleving. Op de vraag wat hem drijft, antwoordt hij: "Iedereen heeft een taak in het leven. Mijn vrouw, zij bakt graag een taart voor mij. Ik bezoek mensen zoals deze man, een moeilijk man, luister naar zijn verhaal en verzorg zijn pijnlijke voeten. Later wil ik naar een van de oorlogsgebieden waar nog zoveel te doen is". Deze arts is voor mij een man die zijn hart volgt, zonder luidruchtig te zijn, nederig en geduldig, als een tempel waar de adem van God in woont. Dit weerspiegelt wat Jezus bedoelde met: "Breek deze tempel af en in drie dagen zal ik hem doen herrijzen".

Maar zoiets is niet vanzelfsprekend, het vraagt moed en vertrouwen. Moed en vertrouwen die we kunnen putten uit de laatste zin van het Evangelie van vandaag. "Jezus wist wat er in de mens stak en daarom was het niet nodig dat iemand Hem over de mens inlichtte". Hij kent ons. Met onze gebreken en onze kwaliteiten, met ons vallen en ons opstaan. Hetzelfde lezen we in de uitspraak van Paus Franciscus op de voorkant van het misboekje. Daar staat: "De gesel van Jezus voor ons is zijn barmhartigheid. Laten we de deur openen zodat Hij wat kan poetsen". Laten we in de veertigdagentijd in ons hart kijken, opnieuw ontdekken wat in ons leven een laagje stof heeft gekregen, en de deur open houden voor de richtingwijzers in het leven. Dan weten we dat we het niet alleen hoeven te doen.